

“Said Nursi demokrasiyi savundu, adaletsizliğe meydan okudu”

Çek Cumhuriyeti Palacky üniversitesi Avrupa Çalışmaları ve Siyaset Bilimi Bölümü öğrencilerinden Arleta Matkowska ve Adela Stepankova'nın hazırladığı ödev.

Bediüzzaman Said Nursî'yi vefatının 61. yıl dönümünde rahmetle yad ediyoruz.

“Cumhuriyet ki adalet, meşveret ve kanunda inhisar-ı kuvvetten ibarettir” diyen Bediüzzaman, Dört Halife için “Hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer’iye taşıyan mana-yı dindar cumhuriyetin reisleri idiler” ifadesini kullanmış; “Kavmin efendisi hizmetkârdır sırrıyla, Şeriat âleme gelmiş; tâ istibdadı ve zalimane tahakkümü mahvetsin” demişti.

ETKİLİ VE VİZYON SAHİBİ BİR ÂLİM

Said Nursî, modern Türk tarihindeki en etkili ve vizyon sahibi İslam âlimiydi. Her türlü despotizmi şiddetle reddetti. Hürriyetin, anayasacılığın ve katılımcı bir rejimin (demokrasi) destekçisiydi. “Ekmeksiz yaşayabilirim, hürriyetsiz yaşayamam” dedi. Kur’an’a dayanan keskin bir adalet anlayışı geliştirdi.

RİSALE-İ NUR KUR’ÂN TEFSİRİDİR

RİSALE-İ Nur, bir Kur’an tefsiridir. Külliyyat, İslamî kaynakların bir analizini ve Said Nursî'nin bu kaynakları çağın idrakine göre yeniden yorumlamasını içermektedir. O şöyle yemin etmişti: “Kur’an’ın ölümsüz, söndürülemez bir güneş olduğunu dünyaya ispat edeceğim ve göstereceğim.”

BATI İLE YAPICI BİR İLİŞKİYE AÇIK

Kur’an’ın Allah’ın yanılmaz sözü, Hz. Muhammed’in Allah’ın son peygamberi olduğuna inanırken, Hıristiyan ve Yahudilerle görüşmeye ve Batı ile yapıcı bir ilişkiye açık olması çok önemlidir. O, yalnızca liberal seküler din mensuplarının çeşitliliğe toleranslı olduğu şeklindeki varsayıma bir meydan okumadır.

Said Nursi demokrasiyi savundu, adaletsizliğe meydan okudu

Çek Cumhuriyeti Palacky Üniversitesi Avrupa Çalışmaları ve Siyaset Bilimi Bölümü öğrencilerinden Arleta Matkowska ve Adela Stepankova'nın hazırladığı ödev.

“Çağın harikası” (Bediüzzaman) veya Üstad olarak da bilinen Said Nursî, modern Türk tarihindeki en etkili İslam âlimiydi.

İmanın entelektüel, ahlakî ve manevî güçlerine inanan vizyon sahibi bir insandı. Genç yaştan itibaren kendisini ilme adanmıştı. Normalde on beş-yirmi yıldan fazla süren eğitimini altı ayda tamamladı. Bilgiyi emme konusundaki olağanüstü gücü ve hafızası nedeniyle kendisine Bediüzzaman unvanı verildi. On beş yaşındayken kendi medresesini açtı ve tekrar doğu vilayetlerini dolaştı. Kısa sürede, düşünceli cevaplarla dikkat çekici derecede zeki genç bir bilim adamı olarak kabul edildi. Her zaman görüşlerini sunmaya ve adaletsizliğe meydan okumaya istekliydi. Kur'an'a dayanan keskin bir adalet anlayışı geliştirdi.

1897'de, on yıl kalacağı Van şehrine yerleşti. Kaldığı süre boyunca dünya ile geniş anlamda ilişki kurmaya başladı. Matematik, fizik, tarih, felsefe gibi bilimleri okudu.

O dönemde Nursî'yi derinden rahatsız eden, hem ilmî, hem de dinî eğitim sunan bir eğitim sistemi olmayışı idi. Doğu Anadolu'da din ve bilim alanlarında ortak eğitim veren bir üniversite kurulması için teklif hazırladı. Teklifini Sultana sunmak için İstanbul'a gitti.

Orada kendisini İkinci Meşrutiyet tartışmalarının merkezinde buldu. Halka açık konuşmalar yapmaya ve olabildiğince çok makale yazmaya başladı. Her türlü despotizmi şiddetle reddetti ve özgürlüğün, anayasacılığın ve katılımcı bir rejimin (demokrasi) destekçisiydi. Kendisini dindar bir cumhuriyetçi olarak tanımladı. "Ekmeksiz yaşayabilirim, hürriyetsiz yaşayamam" dedi.

1911'de Nursî, vaaz vermesinin istendiği Şam'a gitti. Orada Müslüman dünyasının ve batı ile ilgili durumunun ayrıntılı bir resmini sundu. Altı ağır rahatsızlığı tesbit edip altı çare önerdi. Konuşması o günden bu yana yararlı bir kaynak olarak görülüyor ve hem Müslüman dünyasından, hem de yurtdışından büyük ilgi görüyor.

İşgalci Rusya'ya karşı Kafkas Cephesindeki milis kuvvetlerine komuta etti. 1915'te Ruslar tarafından esir alındı, ancak kaçmayı başardı. Bazı Avrupa ülkelerini (Polonya, Almanya, Bulgaristan) gezdi ve bilgisini geliştirdi. 1918'de İstanbul'a döndü.

Said, Rusya dönüşünden sonra, hayatında daha yerleşik bir aşamaya doğru bir geçiş dönemine girdi. 1926'dan sonra Risale-i-Nur'u yazmaya başladığında kendisinden Yeni Said olarak bahsetmeye başladı. Nursî'nin Eski'den Yeni Said'e geçişi bir kırılma değildi, nehirlerin huzursuzluğundan okyanusların dinginliğine geçiş olarak anlaşılabilirdi.

Eve döndükten sonra İstanbul'daki İngiliz işgaline karşı halkı sadece Osmanlı vilayetleri açısından değil, aynı zamanda İslam birliğine yönelik tehlikeler hakkında da bilgilendirmeye çalıştı. Ulusal bağımsızlık hareketini teşvik ediyordu, ancak Ankara'ya davet edildiğinde (1922), dönemin siyasetinden hayal kırıklığına uğradığı için milletvekili olmayı reddetti. Hükümet, Nursî'nin bu kararından rahatsız oldu ve sıkı kontrol altında olmasının daha iyi olacağına karar verdi. Birçok yanlış anlama sonucu ve hiçbir rolünün olmadığı Şeyh Said İsyanı nedeniyle onu 35 yıl geçireceği Batı Anadolu'ya sürgüne gönderdiler.

Sürgünde başka insanlarla konuşması yasaklandı ve Kur'an'dan başka bir kitabı kalmadı. Barla'daki köylüler, korktukları halde kendilerine iman ve dini öğreten Nursî ile etkileşime girmeye başladılar. Kısa süre sonra inanç, ahlak ve ibadetler hakkında yazmaya başladı. Yerel halkın bu el yazısıyla yazılmış eserlere olan talebi artıyordu. Kısa süre sonra kasaba, Risaleden okuyan ve bunları kopyalayıp çoğaltan bir okula dönüştü.

Çok partili sisteme geçildikten sonra, Demokrat Parti 1950'de seçimleri kazandı. Nursî üzerindeki bazı kısıtlamalar kaldırıldı. Risaleler matbaalarda basılmaya, ülkenin dört bir yanına ve Vatikan gibi dünyanın bazı önemli merkezlerine gönderilmeye başlandı.

Nursî sosyal adalete hep bağlı kaldı, ama aynı zamanda öğrencilerinin şiddet kullanmaması konusunda ısrar etti. 1960 yılında, vefat edeceği Urfa'ya gitmeyi seçti.

Risale-i Nur Kur'an tefsiridir

Risale-i-Nur, bir Kur'an tefsiridir. İslam'ın temel doktrinleri ve ilkelerine yönelik şüphelere cevap verir. 14 kitabın temel

amacı Türkiye’de dinî bir canlanma meydana getirmektir. Külliyat, İslamî kaynakların bir analizini ve Said Nursi’nin bu kaynakları çağın idrakine göre yeniden yorumlamasını içermektedir.

Risale-i-Nur’un bazı eserleri: Sözler, Mektubat, Lem’alar, Şualar, Asa-yı Musa....

O yemin etmişti: “Kur’an’ın ölümsüz, söndürülemez bir güneş olduğunu dünyaya ispat edeceğim ve göstereceğim.”

Hem geleneksel din bilimleri, hem de modern bilimler konusundaki üstün bilgisini Kur’an’ın hizmetinde değerlendirmek ve onun mucizeviliğini kanıtlamak, onu büyük ölçüde bilim ve ilerleme adına yapılan saldırılara karşı savunmak, hakikatleri, bilgideki modern gelişmeler ışığında anlatmak istedi.

Said Nursî, İslam ve siyaset

Nursi, İslamî siyasetten ayrı tutma konusunda ısrar etti. İnsanlığın, müminlerin ve özellikle Müslüman ümmetin karşılaştığı zorluklarla ilgileniyordu. İnanç merkezli bir İslam anlayışına sahipti. Ancak Nursî’ye göre din yalnızca imandan ibaret değildi, dinin sosyoloji, politika ve ekonomi ile de bağlantılı olduğunu savundu. Takipçileri siyasî hırstan kaçınıyor, bunun yerine nefisini ıslah ve başkalarına hizmet yoluyla imanın canlanmasına odaklanıyor. Nursî aynı zamanda Nur hareketinin arkasındaki ilham kaynağıdır.

Said Nursî neden önemlidir?

Said Nursî ana akım muhafazakâr bir Müslümandı; Kur’an’ın Allah’ın yanılmaz sözü, Hz. Muhammed’in Allah’ın son peygamberi olduğuna inanırken, Hıristiyan ve Yahudilerle görüşmeye ve Batı ile yapıcı bir ilişkiye açık olması çok önemlidir. Said Nursî, yalnızca liberal seküler din mensuplarının çeşitliliğe toleranslı olduğu şeklindeki yaygın varsayıma bir meydan okumadır. Aynı zamanda gelişen bir İslam yorumunu temsil ediyor.